

DAMUNT

DAMUNT

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN OCTUBRE 1.992 n. 17

D A M U N T D A M U N T

D A M U N T D A M U N T

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN (MALLORCA)

Octubre de 1.992.- Núm. 17

Depòsit Legal PM-673-1991.

Domicili:

Major, 68

07240 **Sant Joan (Mallorca)**

Tel. 52 61 83

Director:

Miquel Florit Huguet

Redactors-Col.laboradors:

Frances Alzamora Bauzà

Maria Alzamora Bauzà

Antoni Amengual Barceló

Antònia Barceló Costa

Cati Barceló Roig

Cati Barceló Rosselló

Margalida Bauzà Bover

Maria Català Karmany

Guillem Company Bauzà

Mª Monserrat Company Bauzà

Gabriel Company Gayà

Nino Company Perez

Carles Costa i Salom

Catalina Fullana Matas

Inmaculada Gayà Mayol

Cati Gayà Morlà

Catalina Jaume Ginard

Joan Jaume Nigorra

Joan Matas gayà

Isabel-Ml Matas Ramis

Bàrbara Matas Sastre

Joan Matas Sastre

Margalida Bauzà Más

Arnau Matas Maiol

Gabriel Monserrat Monserrat

Jaume Nigorra Estrany

Mª Magdalena Jaume Nicolau

Josep Estelrich Costa

Imprès a:

APOSTOL Y CIVILIZADORS

PETRA (MALLORCA)

Tirada. 400 exemplars

Subscripcions: Miquel Florit Huguet

Lloc de venda: **Ca Na Blanc**

C O N T I N G U T

Salutació, pàg. 3

Notícies Locals, pàg. 4 a 9, per l'Equip de Redacció

Poemes, gloses i glosadors, pàg. 10 a 13, per:

Catalina Jaume de Calicant

Gabriel Company (Forner)

Bàrbara Matas Sastre

Joan Matas Sastre

Les Biblioteques de Sant Joan, per Carles Costa i Salom, pàg. 15.

Marges i parets seques, pàg. 16-17, per.

Cati Barceló Roig

Antoni Oliver Gornals

Antònia Pilar Mas Jaume

Miquel Florit Huguet

Notes Històriques, pàg. 18 a 22, per

Mn. Josep Estelrich i Costa

Recordant esdeveniments passats, pàg. 23, per Joan Jaume Nigorra

S A L U T A C I Ó

Fa uns mesos i a través d'aquesta salutació dèiem als nostres lectors-subscriptors, que precisament la salutació volia esser un diàleg. Un diàleg per, i dins la revista.

Evidentment no és així. L'opinió dels lectors no ens arriba amb la freqüència desitjada. Perquè creim que els elogis serveixem per estimular i ... les crítiques també !

Sols un petit nombre de lectors s'han interessat d'una manera directa i personal, entre altres coses i temes, per les causes de la no aparició del "suplement" o col·leccionable "Sant Joan, damunt damunt", que anunciàven des d'un principi. Un "projecte ambicios", donada la modèstia, en tots els sentits, de la revista. Suplement que sols ha sortit dues vegades.

Raons de no haver prosseguit amb el col·leccionable ?

El més important: el factor econòmic.

De moment no podem augmentar el nombre de pàgines sense que no es produeixi un greu desequilibri entre entrades-subscripcions i sortides-despeses d'impremta.

I perquè havíem rebut bastants d'elogis després de l'aparició del "suplement", lamentam l'haver ajornat (de moment) la seva continuació.

Solucions ?. Voldríem ens arribàs la teva opinió lectora-lector.

Suprimir pàgines, espai que ara dedicam a "Notícies Locals", "Entrevistes", "Poemes i gloses", "Notes Històriques", "Col·laboracions", fotografia, etc. ?

Per això ens agradaria trobar la fórmula d'incentivar aquest diàleg lector-revista. Segur que si ens fas arribar la teva opinió, tu, el lector sortiràs guanyant i la revista també. Gràcies.

Miquel Florit Huguet

50 ANIVERSARI D'UN VIATGE HISTÒRIC

El passat dia 12 d'Octubre, Festa de la Verge del Pilar, patrona del Cos de Correus i de la Guàrdia Civil, la Parròquia de Sant Joan organitza una festa religiosa, per commemorar el 50 aniversari del viatge que realitzaren un grup de 8 mallorquins, dels quals 6 eran santjoaners, viatge on visitaren distintes capitals i provincies espanyoles.

La sortida dels viatgers de Mallorca fou el 28 de Setembre i la tornada el 20 d'Octubre de 1.942.

El viatge fou realitzat amb un cotxe conduït per Martí Jaume Gomila (Putxo).

Degut a la manca de gasolina durant els anys de la post-guerra i a la situació internacional, el cotxe d'en Putxo marxà en carbó (Gasògeno).

Els viatger tingueren la sort de comptar entre ells amb un guia excepcional: Francesc Oliver des Caldarés, viatger empedernit, que ja abans d'acabar la Guerra Civil, havia recorregut gran part dels territoris "conquistats" per les tropes "nacionals". L'experiència i coneixements de Francesc des Caldarés foren de gran ajut pel grup, per solventar no poques de les moltes dificultats que els viatgers tingueren i que amb coratge i bon humor solucionaren sobre la marxa, des del lloc on menjar, hostatge, etc., que juntament amb l'experiència del, aleshores molt jove Martí Putxo, xófer de l'expedició, feren que el viatge, llarg viatge, resultàs un viatge venturós, amb molt poques avaries mecàniques, baldament el gasògeno i l'estat pessim de les carreteres, que eren camins de terra sense esfaltar, i en el mal estat de l'Espanya de 1.942, que encara no havia eixecat del tot les runes que la guerra civil havia deixat.

Els viatgers, que el 12 d'Octubre es trobaven a Saragossa, adquiriren una imatge de la Verge del Pilar, que posteriorment fou regalada a

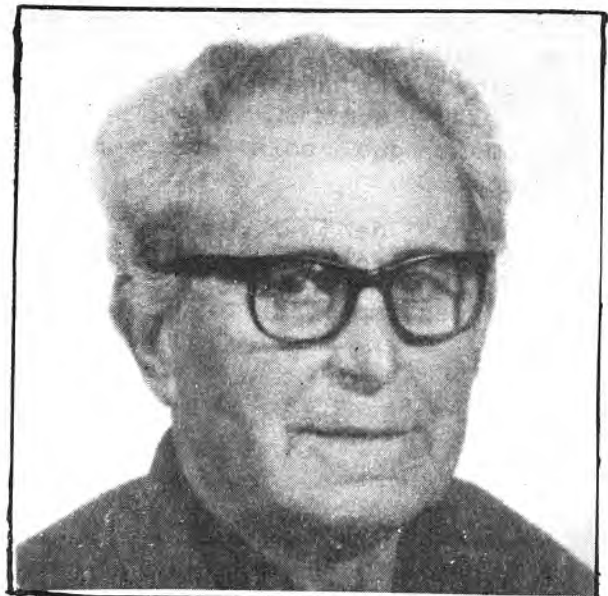
la Parròquia de Sant Joan i des d'aquella data, ara fa 50 anys, és venerada pels santjoaners, juntament a la Verge de Consolació, com recordà emocionat Mn. Llorenç Vanrell a la missa de commemoració.

L'expedició estava composta pels senyors següents:

Mn. Francesc Mas, Econom.
Mn. Llorenç Vanrell, de Costitx
Antoni Camps Ribes, de Sa Bastida
Pere-Josep Costa Font (Carles)
Joep Roig Gayà (Bonet d'Horta)
Martí Jaume Gomila (Putxo)
Joan Camps Vanrell, de Son Brondo.

Un llarg viatge i de molts de dies de duració, realitzat en una època difícil i en unes condicions precàries, que es recordat avui amb alegria pels qui queden (sols dos supervivents) i que arribà a bon terme per l'especial protecció de la Verge Maria, baix de l'advocació de la Verge del Pilar, com recordava Mn. Llorenç Vanrell el passat dia 12 d'Octubre.

L'imatge de la Verge del Pilar, que els viatgers portaren de Saragossa, fou posteriorment beneïda en tota solemnitat a la Parròquia de Sant Joan, essent els padrins en la benedicció Joan Roig Mas (d'Horta) i Magdalena Jaume Font (Putxa), fills de dos dels viatgers.

Martí Jaume Gomila (Putxo)

NECROLOGIQUES

Francisca Bauzà Font (de Cas Saig), esposa de l'amo Pep Sobrassada, morí el passat dia 27 de Setembre a l'edat de 82 anys.

Antoni Barceló Company (Falet), va morir el passat dia 5 d'octubre a l'edat de 77 anys. Era un bon músic i un bon musicòleg, és a dir un gran aficionat a la música, que tenint molt bona memòria recordava noms, dades i fets relacionats amb la història de la música local.

Margalida Bou Roig (Guiamona), morí el passat dia 9 d'octubre a l'edat de 81 anys, després de llarga malaltia. Viuda des de fa molts d'anys de Miquel Mieres Gual (Faleu), havia passat pel trist trànsit d'enterrar el seu únic fill, en Miquel, que precisament es donà la circumstància que morí ara fa dos anys casi exactes, ja que en Miquel Faleu morí el dia 8 d'octubre de 1.990.

Jerònia Font Verd (Tronca), morí després de llarga malaltia el passat dia 13 d'Octubre, a l'edat de 81 anys.

Gran part de la seva vida l'havia viscut a Sa Caseta de Ses Trònques, un lloc proper i al mateix temps apartat, una llar sencilla enrevoltada de flors i tarongers, juntament amb la seva germana Antònia, mestre de brodadores, tenint caseva obert als visitants, essent proverbial l'hospitalitat de les dues germanes.

Miquel Bauzà Caimari (Papa), morí d'una manera inesperada el passat dia 16 d'octubre, a l'edat de 77 anys. El dia anterior (dijous) havia sortit al mercat i passat unes hores amb els seus amics habituals. De nit es va sentir indispost, morint unes hores després.

Es dona la trista circumstància que la seva esposa Catalina Font Bonet havia mort fa unes poques setmanes el passat dia 24 d'agost.

Joan Salom Bauzà (Falet), morí el passat dia 23 d'octubre a l'edat de 71 anys. En la seva joventut, durant el servei militar, havia practica alguns esports amb notable èxit.

= = =

Rebin el nostre més sentit condol, tots els familiars més propers dels sis difunts que hem relacionat.

N E I X E M E N T S

El passat dia 29 de Setembre, la llar de Rafel Mariño i Bàrbara Pocoví, es va veure alegrat amb el neixement del seu quart fill, una encantadora nina, a qui se li ha posat el nom de **Vanessa**.

= = =

La llar d'Antoni Font Antich (Tronca) i Antònia Bonet Antich 4barona) es va veure alegrat el passat dia 14 d'Octubre amb el neixement de la seva primogènita, a la que se li posarà els noms de **Francisca-Laura**.

= = =

Rebin els pares d'aquestes dues nines la nostra enhorabona, que feim extensiva als altres familiars més directes.

B A T E I G

A la Parròquia de Sant Joan, el passat dia 11 d'Octubre, rebé les aigües baptismals la nina **Maria del carme Bauzá Rosselló**, filla de Miquel Bauzà (de Cas Saig) i de Joana Rosselló (de Vilafranca).

La nostra enhorabona als pares i altres familiars més propers.

VIATGES DE TARDOR

La tardor pareix el temps millor per viatjar o almanco així ho entenen tots els santjoaners que han aprofitat aquesta època de l'any, en que no fa calor ni fred, per visitar distints països d'Europa.

Un grup de 16 santjoaners (homes i dones), realitza un viatge per Itàlia de 10 dies de duració.

Viatges Tramuntana, amb la col.laboració de Maria Matas (Cartera) han mostrat als turistes santjoaners les més belles ciutats italianes. Digne de mencionar és l'anècdota o fenomen meteorologic que visqueren a Venècia, una pleamar que no s'havia contemplat des de la dècada dels 60, que deixà inundats els carrers i places de la famosa ciutat dels canals, al pujar el nivell de l'aigua 120 centimetres sobre el nivell normal.

= = =

D'altra banda i casi coincidint amb les mateixes dates, un altre grup de 20 santjoaners, d'un i altre sexe, visitaren Alemanya, concretament la regió de Baviera i altres ciutats europees, tornant tots encantats del viatge.

Josep Sanchez, l'escolà i Viatges Kronos han fet possible aquest viatge.

ACCIDENT DE TRANSIT

Fou el passat dia 22 de Setembre en que Josep Mas Matas (Pagès) fou atropellat quan marxava de nit en bicicleta i degut a la poca visibilitat fou atropellat per un altre vehicle, del qual el conductor n se n'adonà fins estar-li damunt, no podent evitar l'accident, a pesar de no ternir-ne la culpa.

Pep Pagès fou ingressat a la Residència Sanitària en estat greu. Les ferides han evolucionat favorablement, i segons tots els pronòstics, és possible que quan aquesta revista surti al carrer, Pep ja es trobi altra vegada entre nosaltres. Així ho desitjam.

MÉS DE 25 SANTJOANERS PASSEN UN LLARGCAP DE SETMANA A UN HOTEL DE PEGUERA

Convidats per la Unió de Pagesos i durant els dies 9, 10 i 11 d'Octubre un grup de santjoaners va estar hostetjat en el Hotel Rei Don Jaume de Peguera, assistint a un curset sobre fertilitzants. Entre els professors que impartiren el curset hi havia el Tecnic Agrari Antoni Bonet, fill de pares santjoaners.

Aquest llarg cap de setmana, passat en un ambient bastant distint de l'habitual de casi tots els assistents, ha resultat una agradable i profitosa experiència pels santjoaners i santjoaneres, contribuint a això l'ambient - com hem dit abans- i l'amenitat i coneixements tècnics del conferenciants, entre els que hem de mencionar a Antoni Bonet, per la seva "agudesia" personal.

EL DOMUNT A SANT JOAN

De ntre totes les col·lectes que durant l'any fa la nostra Parròquia, és la del Domund, la que més aconsegueix. Segons dades facilitades per Mn. Gabriel Ferriol, la quantitat recaptada el passat dia 18 d'Octubre, Dia Mundial de les Missions, va esser de 250.000 pessetes. Una prova més de la generositat dels santjoaners i de la seva solidaritat.

NOCES D'ARGENT

El passat dia 5 d'Octubre el matrimoni format per Arnau Company Gayà (Mena) i Margalida Nicolau Jaume (Saladora) celebraren el 25e. aniversari del seu matrimoni, celebrant aquestes "noces d'argent" amb una missa i després un sopar-refresc que reuní un nombros grup de familiars i amistats, essent també molts els regals que reberen els "noviis". Enhorabona Margalida i Arnau i endavant !.

LA SEGURETAT CIUTADANA DINS

SANT JOAN

El diari Última Hora publica una secció titulada "Seguridad ciudadana en Mallorca", on van sortint els distints pobles de l'Illa. El passat diumenge dia 18 d'Octubre tocà el torn a Sant Joan, i U.H. recollia les declaracions del Policia Local Benigno Company, el popular Nino. Entre les coses que digué Nino, i publicà el diari n'extreim els punts següents:

-Nino referint-se a la seguretat ciutadana, va qualificar la situació de Sant Joan "tranquila i sense problemes".

-Referint-se al trànsit de vehicles, va dir "els problemes que pateixen la majoria de poblacions de la nostra Illa, aquí tenen molt poca incidència, si bé és cert que els caps de setmana és diferent, degut a l'augment de visitants, sobre tot a la zona cèntrica, que sol estar molt sol·licitada a l'hora d'estacionar els vehicles.

-El parc automovilístic de Sant Joan està format per 900 vehicles, inclosos els ciclomotors, "els vehicles no ens solen donar maldacaps, i prova d'això ho demostra el fet que no solem denunciar infraccions".

-Passant als problemes de la delinqüència, "afortunadament els delinqüents han tingut una presència quasi nul·la en la nostra població, encara que no volem dir que de tant en quant no es produeixi qualche robatori de poca importància. En aquests casos el lladre sol esser un delinqüent de fora, ja que delinqüents d'aquí no n'hi ha."

Sobre el consum de drogues en la localitat, Nino va manifestar que mai havia sentit parlar de consum de drogues i molt manco de punts de venda, no tenint delinqüència i evidentment si no hi ha drogues la seguretat no s'en resent.

Sobre les relacions de la Policia Local amb la Guàrdia Civil, assenyala Nino, que les relacions "són cordials".

-Sobre les urbanitzacions, més bé casetes "xale" que es fan d'amagat, dins pinars, digué Nino que s'han tramitat unes quantes denúncies contra persones que construeixen il·legalment.

Els dos Polícies Locals de Sant Joan, en Bartomeu Mora Estelrich, que ingressà l'any 1.988 i en Nino que ingressà fa uns tres anys, es van alternant els torns setmanalment, amb una jornada laboral que comença a les 8 del matí i acaba a les 2 de l'horabaixa, en cara que estan disponibles i són fàcilment localitzables davant qualsevol emergència.

Així és damunt damunt el que publicava U.H. i que reproduïm per considerar-ho d'interès.

ROBO AL SANTUARI DE CONSOLACIÓ

Derreraement, ja no sorprèn a ningú la notícia d'un robo a Sant Joan, però d'insòlit i estrany és el robo que gent desconeguda efectua a les dependències annexes al Santuari de Consolació, dies passats, on el lladre o lladres s'endugueren les persianes del menjador.

Persianes que d'altre banda no tenien res en especial i el seu valor i estat de conservació, podem dir no era de primera. Per això ens pareix més sorprenent.

Qualcú ha comentat que podria tractar-se d'una venjança en vers de la persona del Sr. Rector, Mn. Ferriol. La idea ens pareix descabellada, perquè Don Gabriel és home tradicional i conciliadors allunyat de tota polèmica i que gaudeix d'un especial respecte i apreciació dins el poble.

GIRA DE LA CORAL UNIVERSITÀRIA

La Coral Universitària que dirigeix el santjoaner Joan Company, ha realitzat una gira de 21 dies per la Península, visitant les ciutats de Santander, Sevilla i València.

Després de participar en el programa "Mallorca es presenta" de Barcelona, la Coral Universitària va actuar el passat dia 2 d'Octubre a la Catedral Metropolitana de Sevilla, on interpretaren el "Gloria" de Vivldi i el "Stabat Mater" de Rossini, acompanyat d'un bon grup de solistes i de l'Orquestre Simfònica de Sevilla.

Els diaris "ABC" i "Correo de Andalucia", tingueren grans elgis per la Coral mallorquina.

En Joan Company, va manifestar a un diari local que es trobava un poc sorprès per l'èxit obtingut fra de Mallorca, indicant que la Coral Universitària és uns dels coros que tenen nom dins Espanya, i que reben bastantes sollicituds per anar a cantar a fora.

A més del recital de música sacra, la Coral Universitària va participar en la "Atlàntida" de Manual de Falla, un programa musical que fou presentat en distintes capitals i va reunir distintes Corals i Orfeons, acompanyats per la "Joven Orquesta Nacional de España", i altres celebres solistes i sopranos.

Joan Company i la Coral Universitària tenen molts d'altres projectes entre mans i sense confirmar un programa d'audicions per l'estranger.

Durant les darreres setmanes han estat distintes els estudiants santjoaners que han "pegat el bot", començant a Instituts i Universitats, distintes estudis, a Mallorca i fora. Entre ells hem sabut de:

Bartomeu Nigorra Vich, ha començat Turisme.

Antoni Oliver Gornals(de Maià) Dret.

Arnau Matas Dalma, Disseny Modes (a Barcelona)

TESI DOCTORAL D'UNA SANTJOANERA.

El passat dia 21 d'Octubre foren presentades dues tesi doctorals sobre Urolitiasis renal, a càrrec del doctor en Farmàcia Rafel Prieto Almirall i la doctora Antònia Costa Bauzà, (filla de Carles Costa) que es doctora en Químiques.

A aquesta presentació hi assistiren el Conseller de Sanitat, Gabriel Oliver i el Rector de la Universitat de les Illes, Nadal Batle.

La litiasis o formació de càlculs (pedres) ene els renyons, i en les vies urinàries i biliars és una malaltia o molèstia molt freqüent a Mallorca, per aixó ens alegres que aquesta santjoanera, Antònia Costa, hagi escollit un tema tan important, per la seva tesi doctoral.

BUNYOLS A LA TERCERA EDAT

El passat dia 20 d'Octubre, l'Associació de la Tercera Edat, com havia fet altres anys, va celebrar la Festa de les Verges, on hi va haver els tradicionals bunyols i una "xocolatada" amb ensaïmades, on assistiren els afiliats, autoritats locals, autonòmiques i altres vinculades a la Tercera Edat.

Amb l'entrega d'una placa es va retre homenatge als socis que voluntàriament presten el seu servei en el "centre de dia". Aquests 18 socis que reberen la placa es cuiden d'obrir i tencar el local diàriament i del seu manteniment.

ESTUDIANTS

Antoni Sanchez Font, Graduat Social.

Francesc Català Company, Graduat Social.

D'altre banda 12 són els estudiants que han començat E.S.O. (Ensenyança Secundari Obligatòria) a l'Institut de Formació Professional "Na Camella de Manacor.

A l'Institut "Mossèn Alcover" de Manacor hi ha començat una sola estudiant de BUP i a Sant Josep Obrer un altre per Formació Professional.

NOVA BIBLIOTECARIA A SANT JOAN

Na Catalina Lluïsa és la nova bibliotecària de Sant Joan.

Es professora d'E.G.B. i gran aficcionada a la lectura.

De moment encara no està suficientment familiaritzada en aquesta tasca, però confia poc a poc aconseguir-ho.

Les primeres impresions són bones, encara que l'informació que ens pot aportar només és de caire puntual.

La Biblioteca estarà oberta al públic en pla experimental tots els dilluns, dimarts, dimecres i dijous, de 18 a 20 hores i els dissabtes de 10'30 a 12'30.

De moment els lectors són majoritàriament joves, de 4 anys fins a estudiants universitaris.

Les seccions de llibres de la Biblioteca son.

- Literatura Catalana.
- Autors Locals.
- Llibres en anglès
- Literatura infantil.
- Literatura juvenil.
- Belles Arts.
- Esports.
- Arquitectura i Escultura
- Cinema.
- Fotografia
- Geografia.
- Història.
- Medicina.
- Cuina.
- Ramaderia.

- Agricultura.
- Biblioteconomia.
- Diccionaris i Enciclopèdies.
- Psicologia.
- Filosofia.
- Religió.
- Sociologia.
- Política.
- Economia.
- Legislació i Dret.
- Pedagogia.
- Arqueologia.
- Astronomia i Astrologia.
- Matemàtiques.
- Informàtica.
- Física.
- Química.
- Geologia.
- Ecologia.
- Biologia.
- Literatura Castellana.

-Revistes de premsa forana: Es Saig d'Algaida, Fent Carrerany de Maria de la Salut, Bona Pau de Montuïri, etc.

-Revista setmanal: El Temps.

-Revistes locals: **Mel i Sucre**
i Damunt Damunt.

-Prensa diària i altres ...

DEDICADA A TOTS ELS FRANCESCO
DIA 4 D' OCTUBRE

Que Sant Francesc illumini
 amb la llum del seu amor
 els que el tenen per patró
 i a bon port les encamini
 no mollant mai es timó.

Catalina Jaume

A LA MEMORIA DE MARGALIDA BOU, VIUDA
DE MIQUEL MIERES (FALEU) que morí
dia 9 d'Octubre de 1992

Una dona bondadosa
 que en vida ha duit poca sort
 però després de la mort
 Déu l'haurà ben acullida
 i li haurà recompensat
 ses fatigues de sa vida=

Catalina Jaume

DEDICAT A GABRIEL COMPANYY; AGRAÏDA
DE S' ATENCIÓ

Si en veritat aprecies
 es meu modo de versar
 és perquè tens es cap clar
 i lo que té valor destries.

Que en ve d'ets avantpassats
 ho has ben endevinat
 és hereditat dels meu pare
 que Déu el tengui en el cel
 un home d'idees clares
 per jo més dolç que sa mel.

Jo no me sent sa primera
 ni sa segona tampoc
 però no sent que es meu joc
 sigui de llavor borrera.

Lo que me dóna turment
 són paraules canviades
 afegides o llevades
 que sonen molt malament
 i posen esgarrament
 a ses coses acertades
 meves i de s'altre gent.

Intelligent i xistós
 mos ha surtit es forner
 per acusar es pecadors
 i ben tranquil enfocar-los
 si ho fan malament o bé.

Defensar sa veritat
 es cosa que sona bé
 ja que va tan "escasada"
 dins aquest món embuster
 lluitem per coneixer-la
 i practicant-la també.
 Catalina Jaume de Calicant

DEDICAT A JERÒNIA FONT VERD (TRONCAS)

(Que morí el 13 d'Octubre de 1.992)

Ha mort una santa dona
 d'aquestes poques que hi ha
 que en vida va practicar
 un gran teixit d'obres bones.

Dona de bon manament
 i d'escollida cultura
 adquirida per ventura
 des seu gran coneixement.

Dins la història des seus dies
 tingué molts de sufriments
 però amb la llum de sa fe
 va combatre es mal moments
 i ara sa seva 'victori'
 té molts de 'mereixements'

Segur que el nostre bon Déu
 que bé ho sap valorar
 enseguida la posà
 en super trono de 'glori'
 i allà l'hem de contemplar,
 i rebin consol cristià
 es qui més l'apreciaven.

Catalina Jaume de Calicant

DEDICAT A NA FINA, AL SEU MARIT I

TOTS ELS QUI FORMEN LA SEVA FAMÍLIA.

Jo trop que en es carrer Nou
 han tret a sa loteria
 poder tenir per veïnats
 família tan distingida
 són educats i atents
 i es tractar amb ells dóna vida.

Dins el seu noble habitatge
 un s'hi queda enlluernat
 per lo ben distribuït
 en gust i en qualitat.

Si se miren ses cortines
 totes van de bo a millor
 i un "cuarto" pels convidats
 que és de lo superior.

I a cada bany trobareu
fabuloses tavalloles
totes en típics brodat
amb so gust de ses rajoles.

I per últim es corral
està tan ben decorat
que entrant dins aquesta casa
un s'hi troba recreat.
Déu vos don mlts d'anys de vida
salut i felicitat.

Catalina Jaume de Calicant

PLACA PER CATALINA JAUME

D'entre els actes esportius, culturals i socials celebrats durant les passades Festes Patronals, volem fer menció a l'artística placa donada per l'Ajuntament, amb què es va obsequiar a la nostra col.laboradora Catalina Jaume, en l'acte de cloenda i entrega de trofeus als guanyadors i participants en el Torneig de Futbol, que anualment es va celebrant en memòria dels qui foren professors de l'Escola de Sant Joan, els mestres Miquel Fuster i Joan Mas, de grat record. Catalina Jaume recorda amb els seus poemes les figures dels mestres Mas i Fuster.

Da. Maria Bauzà i Pilar Fuster, vídua i filla dels citats mestres foren obsequiades amb un ram de flors, igual que la nostra col.laboradora Catalina Jaume.

QUINTOS NESCUTS A L'ANY 1.932

Som aquí perquè he vingut
i perquè m'heu convidat
tot lo que heu fet m'ha agradat
i ho don per ben rebut
p'entura si ho hagués sabut
cap any haguere faltat
perquè n'estic ben cansat
de passar per caparrut
pretenc tenir sa virtut
de fomentar s'amistat
i que enguany meu ginyat
i per jo ha estat un disfruit
vos he fet lo que he pogut
i a Déu li he demanat
que tot mos sigui perdonat
i degut a sa nostra edat
mos conservi sa salut!

Gabriel Company
(Forner Boveta)

DESPEDIDA DES FORNER A BIEL MONSERRAT, APARCANT LA POLEMICAO ENFRONTAMENT

Un amic felanitxer
carregat de dolentia
li ha agafat sa mania
de posar-se amb so forner
i si encara ho sabés fer
li tendria simpatia
emperò jo vos diria
que el pobre no té es cap bé.

Una cançó tota sola
no basta per explicar
lo poc que ha après de glosar
i lo poc que se controla
amb aquest mac que redola
només s'hi pot trevalar
i tan mateix no n'aprendrà
per molt que li faci escola.

Estàs tan net de cultura
com s'ase d'es Calderés
per lo tant es per demés
posar-me a sa teva altura
perquè aquest ram de locura
sol seguir el seu procés,
teniu es vilafranquers
el rei de sa beneitura.

Aqueixa ja es sa darrera
és hora de descansar
i que se posi a cantar
un que tengui més cantera
remolcant dins sa merdera
mos podríem emmendar
i de tant de merda parlar
arribarem a fer llencera.

Quan jo era nin petit
me varen ensenyar a creure
i no som devot de beure
ni me trop gens mal sofrit
Biel amb lo que t'he dit
pareix que no te puc veure,
per jo perdonar és un deure.
i perdona a un arrepentit.

Gabriel Company
(Forner Boveta)

ESTAMPES DE MALLORCA

Lluc, al fons de Tramuntana
 Valldemosa i Deià
 Bellver de verd s'engalana
 s'Arracó, Banyalbufar,
 la Seu, Palau de s'Almudaina
 Santa Ponça, s'Arenal
 Déu hi va posar la maina
 Marivent, casa reial.

Sant Elm, es Port des Canonge
 verds pins i vell alzinar
 llimones, cireres, taronges
 Son Monroig i Miramar,
 Bellveures i alfabagueres
 pels casals de Pollentia
 d'entre roques les falgueres
 que ens refresquen l'energia
 les platges de Canyamel
 d'arena blanca i fina
 amb l'aigua color cel
 viva, neta, cristalina.

I els vells pins de Formentor
 custiodats per gavines
 d'alt son penyal un voltor
 romanís florits, savines.

Cala Murta, Aucanada
 Port d'Alcúdia, Cala d'Or
 Son Serra, Cala Ratjada,
 Coves, Port de Manacor.

Es Trenc, les Coves d'Artà,
 Portocolom, Cala Anguila
 Cala Mondragó i s'Algar,
 Oliveres, roca, argila.

Mallorca trocet de cel
 i per la terra i per mar
 de marevelles té arrel
 per la muntanya i el pla.

Bàrbara Mates i Sastre

FELICITANT A NA CATI BARCELÓ

Felicit na Barceló
 que ha estat bastant encertada
 per donar una passada
 a lo que era hora fer-ho
 ho fas molt bé essent menor
 per tant quan siguis granada
 si veus res que no t'agrada
 torna denunciar-ho.

Un dia vaig alabar
 lo que avui criticaré
 dient "arruix" foraster
 que res en pots ensenyar
 ni mos vulguis espanyar
 nostre esser santjoaner
 com que no t'hem de menester
 què putes véns a cercar.

No m'agraden de picat
 ses cançons no es fan així
 se fan parlant algo fi
 i res d'agressivitat
 perquè parlant tan gruixat
 just se pot estrevenir
 que sa cosa acabi així
 com per desgraci ha acabat.

S'havia arribat a un punt
 molt crític i perillós
 i es mateix temps llastimós
 veure espanyat un conjunt
 des que a n'és Damunt Damunt
 a s'apartat d'és glosadors
 ni faltava un dels millors
 que per jo, és un deu rotunt.

Nosaltres es santjoaners
 nos sufrim i perdonam
 però obligats no estam
 a perdonar es "forasters"
 que de lo que s'ocupen més
 es dir-mos com caminam
 que en aventatge els dam
 sempre arriben es darrers.

Per tant, m'és forçat dir
 que tengui esment a ca seva
 això és opinió meva,
 si és que ni sabi tenir!
 se d'educat vol presumir
 Déu li conservi s'idea
 que glosadors en morfea
 no n'hem mester per aquí!

J. i Mates

En es naixement de Isabel Morlà Mates
des seu Padri Joan

Dia primer de Setembre
de mil nou-cents noranta dos
vengue per alegrar-nos,
a sa família un nou membre
i això m'ha donat a entendre
que un jardí en varios colors
es jardiner està orgullós
i com més va, més el contempla.

No te comparació
no se pot comparar a res
net o neta, igual és
igual te es mateix valor
quan veus aquell infantó
que es belluga a dins son bres,
resums, que tot allò és,
fruit d'una estimació.

La mir, la me torn mirar
me quet mig embabaiat
en tanta fragilitat
que sols no la gos tocar
son nom reamplaçarà
es que jo tant he estimat
que d'aquí ve es resultat
del que sa estimació fa.

Fa nou anys, que en gran anel
varem rebre una altra pina
de nom es diu Catalina,
ara a vengut una Bel,
brot de sa mateixa rel
com si fos obra divina
mirant-la, es meu cap se inclina
i ella mira cap al Cel.

Si Deu me dóna salut
si tala merçe me fa
amb ella podré jugar
com quan era al lot menut,
i ja siguent, vell i garrut
tots dos mos darem sa mà
junts mos podrem passejar
fent nostro recorregut.

Que Deu te guardi Isabel
que sigui, el teu llum i guia
per noltros ets alegria
tan inmens com és el Cel
ets de noltros una rel
i mos fas tanta companyia
que si no te veim cada dia
no trobam dolçor a sa mel.

Es molt probable que la resta d'estructures del cos humà s'adaptaren més bé o que no sofreixen tanta fatiga i no tenen problemes tan grossos; només una cosa, crec que té molta d'importància:

No hi ha dubte que va esser el carabassot el que més es va desenrollar de "l'home sapiens" i a tanta diferència d'una moneia a un home...; dins totes les espècies hi ha diferències, però i tanta?

Si miram un bolet o una perera amb peres madures i la recordam amb flors, les diferències són moltes; es veu que la perera està més desenrollada, és més superior, però de les moneies a l'home hi cap un abisme. L'home "progrés", treu conclusions de vegades desesperades en segons (pilots d'avió, conductors, etc.), inclús anant a peu a vegades és important decidir aviat. Una moneia només actua per reflexe innat o decisió lenta i poc segura. Aviat en ve un dubte: un ordinador amb la capacitat del cervell humà no la té cap ordinador del món; no treu conclusions, només retén la memòria del que s'ha programat. Un ordinador amb la capacitat del cervell humà seria (imaginat) molt gros; el que passa és que nosaltres només guardam amb memòria el més important, el que no té importància no ho recordam i el que és més important ho escrivim i concluïm.

¿Com és tan complicat el cervell?. Molt bó d'explicar; però al fons és molt difícil. Si miram una calculadora desmuntada veurem molts de circuits i molts punts que el toquen amb estany (soldadura). En el cervell cada cèl·lula es toca amb milenis i cada un d'aquests amb altres milenis i així una xerxa es va una xerxa molt complicada. No hi ha estany per juntar les cèl·lules, hi ha "neurotransmisors", "líquids" o substàncies que fan el paper "d'unió".

Aquest cervellot tant complicat és molt reduït, molt petit: d'un quilo a dos quilos; manco o més d'aquest pes no és una persona d'intel·ligència normal, però tant llest pot esser de 1.300 grams com de 1.800 grs., no hi ha diferències d'intel·ligència pel pes.

Aquest cervell ha sabut i après a dir mentides i a fer mal pel seu propi benefici. Sofreix vegades, passa pena, i això li dona un desgast i alteració del seu estat que fa que la persona es posi nerviosa. On hem arribat amb aquesta observació? A "L'ESTRESS", epidemi del segle XX.

Tot mecanitzat, tot aviat, tot molt "productiu", tot molt de prestigi cuidar-se de moltes coses al mateix temps..

El cervell del nostre avi estava igual que el nostre, però en la vida diària no es cuidava de tantes coses com el nostre: conduir un cotxe, en el que pertany tot això: flexes, còdic, manteniment; conceptes teòrics d'agricultura (si és un pagès), manar un tractor, afions... un llarg, etc. El nostre padrí amb el mateix cervell no el forçava tant.

Sabem que el cervell està preparat per guardar molts de conceptes, però no per posar-lo tan nerviós.

En aquell cervellot més llest que el de les espècies inferiors havia de retirar qualitats perquè acomodava de vida més a la comoditat i guiat per la intel·ligència, anaren a ¿ajudar-lo?:

Vista: crec que l'home té bona vista, el milà li guanya, però uns ulls fets per estar en terra, caminar poc a poc i poder aterrar un avió a velocitats de més o manco 500 kms/h. dins una pista estreta, amb l'ajuda només dels ulls, és tasca que posen a prova aquests orgues.

Oïda: bé fa mig segle un jove de 25 anys nord-americà, de New York només té sentit com molts de vells de tribus primitives d'Àsia. Discoteques, feines dins ambients renovers, avions, ens l'han atrofiada, més quan l'electrònica ens ha posat a pujar el volum a la nostra conveniència.

Antoni Vidal Llaneres (Metge)

(Continuarà)

De devers l'any 1913 fins a 1990 es coneix l'existència de les següents biblioteques:

- La Biblioteca de l'Escola,
- La Biblioteca Parroquial,
- La Biblioteca Republicana,
- La Biblioteca del Teleclub,
- La Biblioteca pública "Pare Rafel Ginard i Bauçà".

La Biblioteca de l'Escola

S'han trobat dos inventaris (el segon i el tercer) dels llibres que pertanyen a l'escola devers l'any 1913.

Aquests inventaris estan signats pel mestre José Rosselló i pel batle Antoni Oliver.

El segon inventari és dels llibres que hi havia a l'escola quan el senyor J. Rosselló va deixar d'exercir de mestre de Sant Joan.

Alguns d'aquests llibres són:

- Diccionario de la Academia Española -edició de 1852.
- 4 toms de "Revista Popular",
- 1 tom d'"El Magisterio Balear",
- Trabajo manual per Martín,
- Robinson Crusoe,
- Los grandes inventos,
- Kyrial,
- El Despertar de un pueblo,
- Historia de la Pedagogía per Escribano,
- Grandezas de España, per Castro Legua (6 toms),
- Miscelánea de Documento per Paluzie,
- El niño será soldado per Matilla,
- Agricultura per Forcadell,
- Compendio de la Historia de las Baleares per J. Rosselló,
- El Quijote,
- Catecismo de Agricultura per R. González,...

El tercer inventari és dels llibres que foren donats a l'escola nacional quan es va extingir la "Caja Rural" de Sant Joan.

Entre d'altres llibres hi ha aquests:

- Reglamento y Memorias de la Antigua Caja Rural (5 anys),
- Revista de la Cámara Agrícola Balear (10 toms),

- Historia del Instituto Catalán de S. Isidro (5 anys),
- La Agricultura española,
- L'Art del Pagès (gener 1917- octubre 1919),
- Elaboración del aceite,
- La protección a los pájaros,
- Monografías de cultivos per J. Gascón,
- Essais d'engraissement sur la vigne,
- Anuario general de España-1917 (2 toms),...

Actualment al Col·legi Públic d'EGB Son Juny hi ha una biblioteca escolar.

La Biblioteca Parroquial

La major part dels llibres d'aquesta Biblioteca procedeix del Sr. Jaume Mas i Noguera, el Mestre Mas. el qual deixà els llibres al seu fill, l'ecònom Francesc Mas. I aquest els donà a la Parròquia. Altres capellans com: mossèn Mateu Bauzá, mossèn Antoni Barceló, mossèn Antoni Ferriol, mossèn Bartomeu Bauzá i el senyor Bernat Garau també hi feren aportacions de llibres.

La Biblioteca Parroquial primerament estava situada al Centre Catòlic; llavors fou instal·lada a la dependència de la planta baixa de la Sacristia i quan ja estava situada aquí s'inaugurà el dia 24 de Juny de 1922.

A la Biblioteca Parroquial no hi havia sala de lectura, sino que les persones que estaven interessades en qualque llibre demanaven permís per endur-se'l a caseva.

Els llibres que hi havia s'ocupaven principalment de qüestions eclesiàstiques, filosofia, teologia, i també hi havia una història d'Espanya de l'editorial Espasa.

Avui dia es conserven les restes d'aquesta biblioteca a baix de la Sacristia.

Carles Costa i Salom

(Continuarà)

ES PUJOL I SON VERMELL

Son aquestes dues contrades, juntes una de l'altra, probablement les que contabilitzen més marjades del nostre terme municipal. Les més de 40 terrasses i el seu corresponent marge, constitueixen una excepció.

Dues d'aquestes marjades medeixen 4 metres d'alçada i 80 i 100 metres de llargària respectivament. Aquestes marjades que estan molt ben fetes, varen esser construïdes per un marger de Sòller, del qui ignoram el congnom, i aquí a Sant Joan era conegut per mestre Antoni Solleric. Actualment aquestes dues marjades són propietat de l'amo Antoni Barceló Antich (París)

Una altre marjada digne de mencionar, és la que té 3 metres d'alçada i uns 80 de llargària. Aquesta marjada va esser construïda per mestre Francesc Antich Duran (Mandai), el qual tenia com a ajudant a a Gabriel Barceló Antich (París), el qual transportava amb el seu carro i mul, les pedres des de La Baronia, d'una finca d'en Rafel Sineuer. Per fer aquesta feina Gabriel París cobrava 5 duros diaris. Aquesta marjada va costar 2000 pessetes. La finca pertanyia als germans Jaume Gual (Jordans de ses Parres) i actualment és propietat del seu nebot Francesc Xavier Moratinos.

Les restants marjades d'aquesta contrada medeixen entre 1 metre i 6 ó 7 pams d'alçada i entre 50-60 a 100 m. de llargària.

Totes les marjades medeixen uns 25 cm. d'amplària.

Dins aquesta contrada només hi ha una paret seca. Aquesta medeix 6 pams d'alçada i 40 metres de llargària i uns 80 cms. d'amplària. És una paret amitgera i separa les terres d'Antoni Mayol Matas (Garreta) de les de Miquel Fiol Company (Fiol de Montuiri)

A la contrada d'Es Castellots, també hi ha diferents terrasses amb la seva corresponent marjada.

CONSOLACIÓ I SON GARROVER

El camí Vell de Porreres, dit per alguns camí de Consolació o de Son Garrover, té possiblement les marjades més altes del nostre terme. Des del Camí de Sa Baronia fins Son Garrover hi ha unes marjades d'aproximadament 4 metres d'alçada, desgraciadament en molts de trams avui en mal estat.

CEMENTERI

La paret o marjada que separa la porció superior (més propera al santuari) del cementeri de Sant Joan, que és conegut per "el cementeri vell", de la part inferior o baixa, que és coneguda pel "cementeri nou", molt ben construïda i molt ben conservada, fou construïda per dos margers externs, vinguts un de Bunyola i l'altre de Sant Llorenç, que aquí foren coneguts per mestre Joan Bunyolí i mestre Joan Llorençí.

El terraplè que separa el cementeri vell del nou, és de més de 4 metres d'alçada, pel que es va fer una paret-marge, sòlida i al mateix temps ben feta i digne del lloc sant que és de cementiri.

MAIÀ

És una de les possessions que té més nombroses marges i parets seques, la majoria molt ben conservats. L'amo Joan Oliver Barceló, pare de l'actual propietari de Maià, donà molts de jornals a margers, fent marjades i parets i eixecant esbroldecs. En Nofre Rua i son pare, dos margers de Montuiri, feren molts de jornals dins Maià. L'amo Joan Oliver Monjo, l'actual propietari, no ha descuidat aquest aspecte.

Els marges, tancats, perets seques i tanques de Maià tenen les següents mides aproximades:

Marge llarg: 201 m., marge curt: 150 m., marge de baix de les cases: 110 m., marge de ses cases: 100 m., marge del camí: 105 m., marge de Sa Coma: 50 m.

Els tancats reben el següent nom i tenen aproximadament l'extensió que assenyalam:

(1) El tancat de l'hort: una quarterada.

El tancat d'es sequer: una quarterada i mitja.

El tancat de pleta: una quarterada.

El tancat de sa garriga: més de dues quarterades i mitja.

El tancat denominat "Es Coret", d'una extensió aproximada de dos quartons, és un triangle tancat de paret i fa partió amb les terres de Can Socies o Tagamanent.

Les tanques enrevltades de paret seca són tres, denominades Ses Planes, amb les següents extensions:

1a. 196-120 m.

2a. 230-135 m.

3a. 300-140 m.

La paret de Ses Planes, que separa la possessió de Maià de Son Costa Nou i al mateix temps els termes de Sant Joan del de Montuïri, té més de 700 metres de llargària.

SON GUAL I SES ALGORFES

Per aquesta zona hi ha distintes marjades i parets, corresponents a distints propietaris.

MARGERS DE SANT JOAN

Encara que més d'una vegada i al llarg del present segle, els propietaris han emprat mà d'obra forana, és a dir, margers vinguts d'altres pobles per fer els nostres marges i parets seques, com hem anat comentant al llarg d'aquesta breu recopilació-inventari, destacant la maestria insuperable dels margers sollerics, Sant Joan també ha tingut els bns margers. Entre els quals es recorda a:

Amador Antich Bauzà (Baró) (1889-1963), feu de marger i de picapadrer, essent un bon marger, de marges i parets seques, també especialitzat en peredar pous, una feina que no tots els margers sabian fer.

Francesc Antich Duran (Mandai) (1.906-1.990). Va treballar molts d'anys fent de marger. Va aprendre l'ofici de l'amo Martí Jaume (Martí Gran), que era moliner fariner i també marger.

Bartomeu Llaneras Sansó (Bonjesús), juntament amb el seu pare l'amo Joan Bonjesús, va fer de marger amb la seva joventut, fins que emigrà a Anglaterra.

Feien marges i parets seques, estant especialitzats en peredar pous.

Pere Josep Jaume Nicolau (Jordà)
Va aprendre l'ofici de marger anant en l'amo Joan Bonjesús, però continuà totsol, treballant per lliure, llevat d'algunes temporades que treballà amb l'empresa de Melcion Mascaró.

Va treballar a diferents obres petites com són les marjades de Consolació, per la Matança, Son Roig i Son Capallet. Quan treballava en l'empresa d'en Sion va anar a Cala Ratjada a eixecar esbroldecs, produïts per les màquines i pales. També a l'entrada de les Coves de Manacor i l'enomenada "siqui Llarga" del terme de Vilafranca.

Martí Jordà Ferrer. Natural de Sineu, pró resident a Sant Joan, des de molt jovenet va fer feina amb mestre **Pep Gorra**, un bon mestre marger sineuer.

De jove treballà per Sineu i aquí a Sant Joan a la possessió de Sa Bastida.

Martí "es marger", com és conegut, és l'únic marger que actualment es dedica d'una manera professional a aquest ofici artesà, essent innumera- bles les obres fetes per en Martí, tant públiques com privades.

Continuarà

LES CAPELLES DE L'ESGLÉSIA VELLA DE SANT JOAN

V. Capella de les Santes Animes del Purgatori

L'altar de les Animes i el de la Mare de Déu del Roser són els únics que no han canviat de capella en tot el temps de la seva història. La capella de les Animes es troba mencionada en la Visita pastoral del bisbe Arnedo el 28 de novembre de 1564. No se'n parla, encara, a la Visita del mateix bisbe l'any anterior 1563, i això fa pensar que la capella podria haver estat inaugurada entre aquests dos anys¹.

L'any 1638 encara no tenia retaule; anteriorment, l'any 1627, el bisbe ja havia manat que es fes, reiterant el mateix manament en les Visites dels anys 1634 i 1638. En els comptes de l'Obreria de 26 de maig de 1641 es consignen 6 lliures 15 sous 8 "entregades a Miquel Mayol, un dels jurats, per pagar los gastos de la obra", sense especificar de quina obra es tracta; però cal pensar que els diners eren destinats al retaule que ja s'estava fent, perquè el bisbe havia passat Visita el 29 d'abril anterior i no havia insistit en l'orde donada en les Visites precedents. Certament ja estava acabat l'any 1645 en què es pagaren "6 lliures per les pedres del panestral (llegiu "pedestal") del retaule de les Animes" i "7 lliures a mtre. Onofre Montaner, picapedrer de la Ciutat, el qual ha obrat un panestral per la capella de les animes"².

El retaule és de fusta daurada amb una gran obertura central que deixa veure un nínxol d'iguals dimensions, obert dins la paret, ressortint amb una capelleta a l'exterior del temple; dins el nínxol hi ha una bella talla de Crist crucificat que en temps passat portava una túnica des de la cintura fins als genolls i tenia als seus peus, a dreta i esquerra, dues imatges que representaven ànimes del Purgatori voltades de flames. Als peus del retaule hi ha una tela amb la figura de Crist jacent en el sepulcre, i en la part superior una tela de la Mare de Déu del Carme. Dues escales laterals, tancades amb sengles portes, permeten pujar per darrera el retaule a venerar la imatge del Sant Crist. L'escultor que féu l'obra ens és, per ara, desconegut. L'obrer

de la capella que va impulsar la seva construcció fou Mn. Climent Socies, germà de l'honor Miquel Socies, de la possessió de Tagamanent, del terme de Montuïri.

El primer obrer de les Animes, conegut per la documentació de l'arxiu parroquial, es Miquel Gayà, a. Dominè, obrer de 1627 a 1637. Dels devuit obrers registrats en els llibres de l'Obreria, vuit foren preveres, cosa que no passava en les altres Obrieres en què majoritàriament eren seglars. Aquesta preferència pels obrers preveres té una justificació si tenim en compte que els cabals de l'Obreria, que no eren escassos, es destinaven sobretot a l'aplicació de misses i oficis cantats pels difunts, i que les festes i celebracions dedicades a les Animes eren sovint presents en el calendari de cultes de la parròquia.

Naturalment la festa central de l'any era els dies 1 i 2 de novembre, amb Ofici solemne i sermó el dia de Tots Sants, Ofici de Difunts i responsoris generals aquest mateix dia horabaixa, i Ofici matinal, responsori i "Miserere" cantat el dia dels Morts, amb molta cera que cremava a la capella, a l'altar major i en torn del túmul bastit en mig de la nau del temple, i amb un incessant "tocar de morts" de les campanes durant vint-i quatre hores, des del migdia del dia 1 fins als migdia del dia següent. La gent es confessava i combregava aquest dia per guanyar el Jubileu i per això, a més del predicador, l'Obreria contractava alguns confessors, regularment del convent franciscà de Petra.

Els darrers dies de desembre començava un novenari de les Animes amb ofici matinal i sermó el vespre, acabant amb Ofici conventual i responsori solemne després del dia dels Reis. L'any 1797 aquest novenari es traslladà al temps quaresmal.

El predicador de la Quaresma habitualment s'instal·lava a la rectoria per viure a la vila fins la tercera festa de Pasqua. Havent-hi sermó tres dies per setmana -els dimecres, divendres i

diumenges-, la manca de serveis regulars per viatjar, i la lentitud i el cost del transport³ aconsellaven la permanència continuada del quaresmer a la vila. L'Obreria de les Animes, la de Sant Josep i la de Ntra. Sra. de Consolació contribuïen a la manutenció i la gratificació del predicador; a canvi d'aquesta contribució econòmica el quaresmer predicava el novenari i sermó de la festa de Sant Josep, el sermó del Quart Diumenge, els Dotze Sermons el Diumenge del Ram i el sermó de la tercera festa de Pasqua a Consolació; l'aportació de l'Obreria de les Animes era compensada amb diversos sufragis durant el temps quaresmal.

El dimecres de Cendra es cantaven absoltes generals pels difunts, i tots els altres vespres de predicació, les "lletanies de les Animes", o "del Sant Crist de les Animes". Des de l'any 1797 es feia dins la Quaresma el Novenari de les Animes, quan deixà de fer-se pel gener, acabant amb la "festa de les Animes" el tercer o el quint diumenge; aquest novenari i festa es mantingué fins l'any 1919. L'Obreria repartia candeles per la processó del Dijous Sant i, en acabar, obsequiava l'ajuntament, la clerecia, els portadors del Sant Crist i altres col·laboradors, amb un refresc en el qual no hi mancaven els confits: "per quatre liures de confits grossos i una liura de aretgeyà per el refresc de los eclesiàstics i Justícia, 2 lls. 10 ss. 10" (1815); "tres liures de confits grossos i una lliura de confits de flocat, 1 ll. 16 ss." (1818)⁴.

El 29 de juny, dia de sant Pere, es feia la festa del Sant Crist de les Animes, amb completes el vespre anterior i Ofici solemne en la diada; la darrera referència en els llibres de l'Obreria és de l'any 1797. Encara se celebrava una darrera festa, poc abans de Tots Sants, el 28 d'octubre, dia dels sants Simó i Judes, amb Ofici conventual i Salve cantada, celebració que perdurà fins l'any 1858⁵.

Es veu que la religiositat dels nostres avantpassats estava amerada pels sentiments de preocupació per la sort dels difunts i pel desig d'ajudar-los amb sufragis, i també d'una certa devoció interessada, confiant amb la seva ajuda en les necessitats i preocupacions temporals. L'any 1799 la sequera persistent obligava els

conradors a ajornar la sembra dels camps, i el 23 d'octubre s'acudí a la intercessió de les Animes amb una "rogativa per aigua"; l'any 1848 un devot donà a l'Obreria la crescuda quantitat de 24 lliures "de una promesa havia feta si un fill seu no tenia la sort de soldat"⁶.

L'Obreria tenia prou esment de canalitzar aquells sentiments. Cada diumenge, a totes les misses, l'obrer voltava l'església amb el bacinet de les Animes, recollint les almoines, per a rebre les quals hi havia també un caixonet a la capella, i en un cert temps (1854) enmig de l'església. Qualque ungles-llargues se sentí atret per l'abundor d'aquest caixonet d'almoines: el 16 de desembre de 1836 "robaren el caixó, forçant i robant el diner, que probablement serien 25 lliures";

i el 21 d'abril de 1900 el rector Tomàs anota en el llibre d'Obreria: "51'93 pts. que me entrega el Juzgado en depósito y que son las ocupadas al ladrón el dia en que se fracturó el cepillo de la capilla"⁷.

Cap a l'any 1846 s'instal·là a l'església de Consolació una capella de les Animes: enmig del retaule vell del presbiteri, que aleshores es trobava vora el portal lateral, a mà esquerra, s'hi col·locà la imatge del Sant Crist amb dues figures d'Animes del Purgatori i un caixonet d'almoines, que recollia periòdicament l'Obreria de les Animes, la qual no negligia l'atenció a la capella: "2 ls. 16 ss. importe de una corona por el Santo Cristo de la Capilla de las Almas del Oratorio de Consolación y trabajo del carpintero de componer el cajon de las ofrendas"⁸.

Els llibres de l'Obreria registren sovint aportacions espontànies, a vegades molt generoses, com és ara aquesta: "han entrat 35 lls. 7 ss. per mans de Margarita Gayà, viuda de Amador Roig, per sufragis a les Animes" (1786); dins el mateix any s'anoten altres tres aportacions de la mateixa Margarida Gayà que sumen 19 lls. 8 ss. Es feien també donacions en espècie i els obrers s'espavilaven per treure'n d'elles el major rendiment. Vet-n'aquí unes mostres: "de un endiot se vené per les Animes, 2 lls. 15 ss." (1800); "valor d'una porcella que fou encantada, 1 ll. 11 ss." (1809); "per valor de la mitat de un ruc que s'encantà per les Animes i St. Antoni, 10 ss."

(1810); fins i tot del morer que hi havia en el fossar en treien profit: "pel valor de la fulla del morer per lo any 1809 i 1810, 10 sous"⁹.

Els devots es recordaven de les Animes del Purgatori en els seus testaments. En els llibres de l'Obreria, a més de nombrosos llegats que els hereus havien de pagar una sola vegada, es troben censals amb què es deixa gravada perpètuament alguna heretat, i porcions de terra llegades a les Animes, o despeses de plets entaulats per defensar els drets sobre un llegat: Catalina Moranta, viuda de Pere Mayol, a. Bonet, paga un censal anual de 6 ss., llegat per l'espòs sobre les seves cases (1780); mtre. Miquel Juan., a Xinot, teixidor de llí, llega a les Animes mig quartó de terra, pel lloguer de la qual Joan Antich, a. Baró, paga 1 ll. 4 ss. cada any (1795); despeses dels administradors de Elisabet Gual "pel plet que tenen dites Animes contra Joan Bauçà, a. Capellet, i altres, sobre Son Capellet" (1810)¹⁰.

L'Obreria administrava amb esment aquests cabals abundosos per dedicar la major part a la celebració de sufragis, sense destinar a altres despeses més que els imprescindibles. Procurava, amb moderació i sense luxes, el bon estat de la capella: "25 jornals a mtre. Simó i mtre. Antoni Bauçà, germans, 3 de manobre, i manteniment, per obres en la capella i messa de l'altar i enrajolar el piso, 14 lls." (1789); "per un jornal de picapedrer i guix per compondre el ninxo de la capella, 9 ss. 6" (1829); "por 8 mts. de baldosas llevadas de Barcelona, a 6'50 pts. el metro, y el porte desde Barcelona a ésta, 62'25 pts.; por 24 palmos de escalón de mármol, a 3 pts. palmo, y 2'50 de porte, 74'50; por el trabajo y material para embaldosar la capilla, 10 pts." (1882); pel març de 1890 el vent va tomar el nínxol de la capella que surt a l'exterior i es gastaren 56'18 pts. per adobar-lo; l'any 1908 es va renovar el trespol: "a los Sres. Aleñà y Jaume, fabricantes de baldosas de Palma, 52'60 pts. importe de las baldosas para el pavimento de la capilla de las Almas y su porte en ferrocarril y carro; a Miguel Sastre, albañil, 29'25 pts. por los jornales y material empleado en la colocación del pavimento"¹¹.

Es troben algunes despeses per ornamen-

tació de la capella: "per 4 canes de tafetà doble, negre, per una cortina, 12 lls. 14 ss. 4; per cosir la cortina del St. Cristo, 12 ss." (1796); "4 lls. 13 ss. de unes floreres blanques plateyades" (1799); l'any 1834 "se corregué una joia per la campana, la goñà D. Pedro Pocy, comisionat per cuidar de la gent qui treballa en el camí de Ciutat a Manacor, la regalà a la capella del Sto. Cristo de les Animes; eren 25 palms de cotonina blava, i no bastant, se compraren 10 palms més per acabar unes cortines per la capella"; l'any 1859 es féu una túnica pel Sant Crist, invertint-se 4 lls. 5 ss.; l'any 1861 s'adquiriren dos salamons per 71 lls. 16 ss., una llàntia per 15 lls. i roba, galó i seda per un dosser pel Sant Crist per 2 lls. 6 ss.; l'any 1863 s'encomanà al pintor Miquel Jaume una tela a l'oli del Sant Crist pel preu de 48 lls.; i l'any 1885, s'esmerçaren 59'50 pts. per una túnica de vellut de seda, galó d'or fi i randa de seda, pel Sant Crist; un inventari de 1862 diu que la capella estava tancada amb una barrera de ferro¹².

A càrrec de l'Obreria estaven també els elements necessaris per les processons d'enterro dels difunts: "1 ll. 13 ss. valor de 4 canes i mitja de flocadura de seda groga i negra per al ruedo de la bandera negra de domàs" (1783); "a mtre. Francesc Castanyer, fuster, 23 lls. per les llanternes noves, per pintar-les, per la roba, tatxes, gresols, llenyam i demés necessari" (1892); "per una bandera nova, domàs, flocadura i pintar: la pintà D. Jaume Barceló, médico-cirujano, 28 lls. 10 ss. 8" (1845)¹³.

Tant es respectava la destinació a sufragis dels donatius que rebia l'Obreria que alguna vegada el clergat parroquial, essent relativament nombrós, no podia donar abast a les celebracions corresponents, i es confiaven a altres esglésies: "per 120 misses de 4 ss. a Sant Francesc de Palma, 24 lls." (1801); altre tant es transferí a la mateixa església l'any 1802¹⁴.

A la capella de les Animes s'hi fundaren dos beneficis: Amador Fiol, conrador, casat amb Caterina Barceló, el 5 de febrer de 1627 hi fundà un benefici dotat amb 26 lls. censals, reservant-se per ell i els seus descendents el dret de patronat i presentant com a primer beneficiat el seu fill Mn. Pere Fiol, aleshores clergue tonsurat.

Tingueren aquest benefici, entre altres, l'esmentat Mn. Pere Fiol (1627-1689), Mn. Amador Fiol (1689-1706; Mn. Miquel Fiol i Socies, fill del Dr. en medicina Rafel Fiol (1729-1785), Mn. Miquel Font (1785-1810...) i Mn. Magí Mas (1824-1860).

L'altre benefici, amb dotació de 47 lliures cens. fou fundat el 9 de maig de 1713 per Miquel Barceló, pare dels preveres Mn. Antoni i Mn. Pere Antoni, reservant-se el dret de patronat que en el seu darrer testament transpassà al Rnd. Comú i als regidors de Sant Joan, i presentant per primer beneficiat el seu fill Mn. Antoni, que estava a punt de ser tonsurat. Mn. Antoni morí l'any 1727 i el benefici passà al seu germà Mn. Pere Antoni. Unit més tard, per insuficiència de dotació, als beneficis "Garriga" del Roser i "Font" de l'Altar Major, fou tingut per Mn. Llorenç Ginard des de 1854, ja abans de ser prevere, fins que el benefici fou extingit.

Amb por d'abusar de l'atenció del lector, no podem tancar aquesta exposició sense parlar de la Manda pia de Nicolau Verí de Son Roig, fill de Pere Antoni i Margarida Fontanet, natural de Sóller i domiciliat a Sant Joan des de la seva joventut, casat amb Antonina Niell i Riutort. El seu pare, Pere Antoni Verí, natural de Sóller, havia estat l'hereu universal de Susanna Roig d'Oliva, propietària de Son Roig, i féu hereu el seu fill Nicolau. Per aquest motiu pare i fill substituïren sovint el llinatge Verí pel de Roig de Oliva. Nicolau féu testament el 27 de febrer de 1812, morint el 12 de març següent. El gí sepultura "en la mia tomba construïda davant l'altar de les Animes del Purgatori", i llegà dues-centes misses en sufragi de la seva ànima.

Instituïnt hereva universal usufructuària la seva esposa, llegà dos censals de 10 lls. que havien de fer Joan Barceló, París, i Guillem Bauçà, Lligat, a la capella de les Animes, per una quarterada que deixava a cada un a Cas Carnisser, dins Son Roig; disposà la fundació d'unes Quaranta Hores en la festa de Pentecostés, i d'un benefici a la capella de les Animes, amb obligació pel beneficiat de ser l'organista de la paròquia, viure a Sant Joan, destinant per la seva habitació les seves cases i corral -cases que foren convertides més tard en l'actual convent de les

Germanes de la Caritat-, i celebrar missa tots els diumenges i divendres en sufragi de les Animes del Purgatori, assignant per aquestes fundacions la porció de terra anomenada Les Garbetes i les Rotes de Son Roig; llegà a la capella de les Animes tots els censals que tenia dret a rebre. Instituí hereu propietari dels béns restants l'honor Mateu Rosselló, i successors els fills mascles que tengués, i disposà que si morís dit Mateu sens fills mascles, o sos fills sens fills mascles, l'ajuntament i el rector venguessin els seus béns, destinant el valor a sufragis per les Animes. El seu hereu i descendents, mentre posseïssin els béns, havien de pagar anualment 30 lls. a l'Hospital general i 30 lls. als pobres de Sant Joan.

L'esposa Antonina Niell morí el 21 d'octubre de 1839. L'any 1848 l'Obreria de les Animes portà un plet contra Mateu Rosselló sobre el compliment de les disposicions testamentàries. Aquest, que havia tingut tres fills, morts els anys 1813, 1852 i 1856, morí el 22 de gener de 1866, fent hereves universals les seves úniques filles, Antònia i Catalina, casada aquesta amb Antoni Fernández i Caimari, del qual tingué un fill, Antoni Fernández i Rosselló, nascut el 2 de novembre de 1858. La família reclamava pel seu fill l'herència de Nicolau Verí però s'hi oposaren l'ajuntament i el rector, iniciant l'any 1866 un plet que guanyà la família en Primera Instància l'any 1868 i perdé en l'Audiència provincial l'any 1869 i en el Tribunal Suprem el 1870. Aquest mateix any l'ajuntament i el rector entraren com administradors en possessió de l'herència i els béns foren subhastats, però no pogueren fer-se les fundacions de Nicolau Verí perquè ho prohibia la llei de desamortització promulgada l'any 1855, i es destinaren part a la reforma de l'orgue i part a sufragis per les animes del Purgatori¹⁵.

No s'havia pogut complir estrictament la piadosa voluntat de Nicolau Verí Roig de Oliva però, con havia ocorregut amb Susanna Roig de Oliva davant la capella del Beat Ramón Llull, romangué davant la de les Animes, en la llosa de la seva tomba, el testimoni de la seva generositat: "Sepultura del Honor Nicolau Roig de Oliva i Antònia Niell sa muller, benefactors especials... Any 1813"¹⁶.

Josep Estelrich i Costa

NOTES

1. L. PEREZ MARTINEZ. Las Visitas pastorales de D. Diego de Arnedo, t. II. Palma de Mallorca, 1963-1969, pgs. 245, 248. APSJ (Arxiu parroquial de Sant Joan), 21.1, f. 3v.
2. APSJ, 21.1, ff. 69. 75v. 86v.; 61.1, f. 125v.
3. "Per pagar el traginer de portar i de dur-se'n el predicador, 1 ll. 10 ss." (1822). APSJ, 62.1, f. 83v.
4. APSJ. 62.1, ff. 77v. 81. Confits de "aratgeyà" o "arageyà": corrupció de "retgeia" o "regea". Confits menuts, mot emprat a Mallorca en els segles XVII-XIX; en castellà, "gragea". (Alcover-Moll. Diccionari Català-Valencià-Balear). Confits de "flocat": no hem trobat el mot en el DCVB; podria ser una mala grafia, per "confits de floquet", semblants a la flor del floquet o floqueter?
5. Cfr. "Llibre de Entrades i Exides de las limosnas se fan a las animas del Purgatori. 1780" (-1853). APSJ, 62.1. / "Obreria de las Animas" (1854-1920). APSJ, 62.2.
6. APSJ, 62.1, ff. 68v. 42v.
7. APSJ, 61.1, f. 41; 62.2, f. 61v.
8. APSJ, 62.1, f. 42v.; 62.2, f. 18. / Cfr. Notícies històriques sobre Consolació. IV. El Santuari de dia en dia. MEL I SUCRE, nº 145 (juliol 1992), pg. 14.
9. APSJ, 62.1, ff. 4v.-5. 8. 26. 30. 29.
10. APSJ, 62.1, ff. 1. 13. 41v.
11. APSJ, 62.1, ff. 64v. 88; 62.2, ff. 40. 50. 75-76.
12. APSJ, 62.1, ff. 67v. 68v. 90; 62.2, ff. 10. 12-13. 16. 42; 21.5.1. La campana esmentada és la campana "petita" del campanar, actualment esquerdada i fora d'ús, que porta aquesta inscripció: "INMACULADA CONCEPCION DE MARIA / HIZO FRANCISCO CARDELL / AÑO 1832". La tela del Sant Crist del pintor Miquel Jaume, tela que habitualment estava enrotllada darrera el retaule, en la part superior del nínxol i es desenrotllava per cobrir la imatge durant el temps de Passió, suposam que és la que avui es troba a l'oratori de Consolació, a l'enfront del portal lateral.
13. APSJ, 62.2, ff. 55v. 66. 95v.
14. APSJ, 62.1, f. 69.
15. APSJ, 39.3; 62.1, f. 96.
16. Transcripció de Mn. Ramon Gayà en DOCUMENTA, pg. 484.

Octubre 1965. El Santuari de Consolació que estava acabant les obres de restauració es veu beneficiat amb la instal·lació de l'electricitat i es colloquen les dues llànties al mig del temple, donades per una família santjoanera.

Octubre 1967. Durant els dies 26, 27 i 28 se celebren a la Parròquia, uns actes litúrgics encaminats a la Consagració del poble als Sagrats Cors de Jesús i de Maria. Va dirigir els actes el P.Agustí Martí, Missioner dels Sagrats Cors. Els actes foren molt participats i el dia 28 al capvespre es va celebrar una processó amb el Santíssim i llavors el batle Llorenç Juan, va llegir la Consagració de la vila als Sagrats Cors.

6-10-1971. Al migdia va caure damunt Sant Joan una forta ploguda acompanyada de llamps i trons; un d'aquests llamps ferí al campanar i va fer caure devora Can Tronca la bolla col·locada al més alt del campanar i arrancà al seu pas a altres ornaments. Afortunadament els trossos de pedra caiguts no feriren a ningú.

30-10-1973. Va morir a Palma Mn.Joan Gayà Nigorra (es capellà Cambuix) el qual havia oficiat la seva Missa Nova a Sant Joan el 24-06-1935. Exercí el seu sacerdoci a Vilafranca i llavors en 1.943

fou designat Rector de la nova Parròquia de "Santa Teresita" de Son Armadans (Palma) a on amb el seu treball va promoure la construcció del temple i també la Casa Rectoral.

15-10-1973. Morí Damià Bauzá Vich (Rosa), en un accident de trànsit, quan tornava del seu treball de la gasolinera. Tenia 37 anys.

19-10-1973. Miquel Fiol Nigorra (Bar Fiol), fundador i President de Penya Motorista Sant Joan, morí als 53 anys. Foren en total 11 els santjoaners que morien durant el mes d'Octubre de 1.973.

Octubre 1984. En aquest mes l'Ajuntament rebé les claus del Centre Escolar de Son Juny per part del Ministeri d'Educació i Ciència.

28-10-1990. Després de presentar la prova Moto Cross La Tardor a Binifarda i a primeres hores de la tarda, morí de mort repentina el popular Antoni Jaume Ginard, (de Calicant), un home que gaudia de l'apreci de tothom pel seu teranyà bondados i servicial.

26-10-1991. Al migdia una fi blonada passà per Sant Joan, destrossant teulades, parets i arrabassant arbres de sota rel. Afortunadament no tinguèrem que lamentar desgràcies personals.

Joan Jaume Nigorra

S'HA JUBILAT Dª CATALINA GAYÀ BARCELÓ

(LA MESTRE GANA)

És bó recordar, ara que ens ha arribat la notícia de la Jubilació de D^a catalina Barceló (la mestre Gana), un poc damunt damunt, el seu historial dedicat a l'ensenyament.

Va obtenir el títol de Mestre d'Ensenyança Primària en el mes d'Abril de 1.949.

Va exercir com interina a Son Servera, Binissalem , Petra, Montuiri, Manacr, i Secar de la Real, en total 3 anys.

Els primers destins com a propietària provisional el tingué a Son Servera i Búger, on va estar 7 i 8 mesos respectivament.

Posteriorment, amb plaça definitiva, vappassar dos anys a Ferrera (Lleida).

Durant 4 anys fou Directora de l'Escola Graduada de Nines d'Artà, passant definitivament a Sant Joan, on ha exercit durant 28 anys.

En total han estat 38 anys, els que Dª Catalina ha dedicat a l'Ensenyança, fins que li ha arribat la Jubilació forçosa.

